

GÅS ska skilja på naturligt åldrande och sjukdom

Av **Stig Strömkvist**

Att pensionärer gillar köttbullar långt mer än pizza är måhända en uppgift som snuddar det kuriösa. Allvarigare är den nya vetenskapen att äldre kan gå i årtal och plågas av smärtor efter en fraktur men utan att få lindring.

- Att gamla inte få hjälp mot smärtan tycker jag är det hittills mest anmärkningsvärda i vår undersökning, säger professor Sölve Elmståhl.
- Att det är så kanske beror på otillräckliga kunskaper hos sjukvård och läkare, fortsätter han.

Sölve Elmståhl lutar sin uppfattning mot den största äldrestudie som någonsin gjorts i landet och som skall pågå ännu många år.

Bra att få gratis hälsoundersökning, säger Ingvar Fält, 72 år, som här samspråkar med forskningsledaren Sölve Elmståhl. Foto: Tom Willhammar

Totalt deltar 8 000 personer från 60-års ålder varav nära 3000 bor i Skåne och drygt hälften av dem i Malmö.

När några hundra 60-plussare igår samlades på Universitetssjukhuset Umas i Malmö, stod det klart att undersökningen inte bara är omfattande till numerären utan också borrar djupt i deltagarna.

- Hos psykologen kom det upp minnen från barndomen som kändes väldigt jobbiga och jag grät, säger Ann-Maj Svahnström, 71 år.

Det psykiskt svåra inslaget har dock inte fått henne att backa. Nästa gång undersökningsteamet tar kontakt, så ställer hon upp igen.

- Det är viktigt för forskningen att lämna dessa uppgifter, säger hon.

Den skånska delen av det landsomfattande projektet kallas GÅS vilket står för Gott Åldrande i Skåne. Forskningen inleddes för sex år sedan och skall fortsätta ytterligare nio. Syftet med de tusentals uppgifter som varje deltagare lämnar vart tredje år och de grundliga läkarundersökningar som också görs, är att få kunskap om vad som är naturligt åldrande och vad som är sjukdom.

När man kommer upp i åren är det bra att bli kollad, säger mycket aktiva Berit Månsson, 78 år, t h. Och de tycker jag är duktig för min ålder. Väninnan Ethel Nilsson, 77, har följt med för att ta del av vad åldringsforskarna hittills kommit fram till.

Hur länge en person kan stå på ett ben är till exempel mycket åldersrelaterat.

– 80-åringar och äldre som skall ta på sig strumpor bör sitta på sängkanten eftersom effekten av att trilla är så stor, säger Sölve Elmståhl.

Cancer är också åldersrelaterad och ökar kraftigt med åldern liksom till exempel stroke och diabetes.

I viss utsträckning är cancer även kopplad till var 60-plussaren bor. Sjukdomen är vanligare i Malmö än i Osby, två av fem skånska kommuner som ingår i studien.

– Det handlar om livsstil, säger Sölve Elmståhl. Fler röker i storstaden.

Köttbullarna, då?

– Deltagarna i undersökningen har oerhört sunda matvanor, säger Sölve Elmståhl. Och risken är liten att de drabbas av näringsbrist.

Den populäraste maten är just köttbullar, följda av något helt kött och på tredje plats kommer äggrätter. Fler än hälften av 60-plussarna säger att de äter köttbullar en till fyra gånger i veckan.

Skälet till mötet på Umas igår var att ge tillbaka några av studiens resultat till deltagarna. Övriga intresserade kan ta del av hittills publicerade undersökningar på projektets hemsida www.snac.org